

Η εκδοχή που θεωρείται «εθνικά ορθή» ποσώς ενδιαφέρεται για την ερμηνεία του φαινομένου

Της Μαρίας Ρεπούση*

Συμβαίνει συχνά οι αλήθειες της Ιστορίας και των κοινωνικών εν γένει επιστημών να διαφέρουν από τις αλήθειες των φυσικών επιστημών ή των μαθηματικών. Να είναι λιγότερο δεδομένες. Να εξαρτώνται περισσότερο από την ιστορική συγκυρία, τις συλλογικές νοοτροπίες και την επικρατούσα κουλτούρα, να συναρτώνται με τις ανησυχίες, τις περιέργειες, τις ευαισθησίες και τις προσδοκίες των ανθρωπών, να συνδέονται με την οπτική γωνία ή ακόμα και την ιδεολογία όσων ανακρίνουν το παρελθόν για να βρουν τις αλήθειές του, για να το ερμηνεύσουν. Γι' αυτό και δεν είναι τελεσιδικές. Είναι αλήθειες πολύχρωμες και πολύσημες που τίθενται συχνά σε αμφισβήτηση και ανανεώνονται. Όσο πιο σύνθετες και ανοικτές είναι, τόσο και ιστορικές.

Τελευταία, πολλά νέα ιστοριογραφικά αντικείμενα προσθέτουν αλήθειες που είναι πολλές φορές ανατρεπτικές των προηγούμενων. Η ιστορία των γυναικών, η προφορική ιστορία και άλλες νέες ιστοριογραφικές εκδοχές αποκαλύπτουν αδιάβατους μέχρι πρότινος δρόμους για να απαντηθούν τα ερωτήματα που το παρόν θέτει στο παρελθόν του. Αντίθετα απλοϊκές και μονόχρωμες είναι συχνά όσες αλήθειες απορρέουν από δημόσιες και επίσημες χρήσεις του παρελθόντος. Εκεί «η ιστορική αλήθεια» γίνεται πολλές φορές το προπέτασμα για τις αλήθειες της Ιστορίας, προκειμένου να εξυπηρετηθεί η εθνική ορθότητα και να καρπωθεί κανείς τους καρπούς της. Άλλες αλήθειες ανακαλύπτει για παράδειγμα όποιος προσπαθεί να ερμηνεύσει το 1922 και άλλη αλήθεια προβάλλει η εθνικά ορθή ρητορική του 1922. Στην πρώτη εκδοχή εμφανίζονται αλήθειες που καθιστούν αναγνώσιμο τον ελληνοτουρκικό πόλεμο της περιόδου 1919 - 1922 και -δεν δικαιολογούν- αλλά ερμηνεύουν τις εκατέρωθεν σφαγές. Αντίθετα, στο πλαίσιο της εθνικά ορθής εκδοχής, ποσώς ενδιαφέρει η ερμηνεία του φαινομένου, εκτός εάν υπηρετεί συμβατές απλουστεύσεις. Κεντρική θέση κατέχουν εδώ τα πάθη του Ελληνισμού και η εικόνα της σφαγής του, ως συγκροτητική της εθνικής του φυσιογνωμίας. Όσες αλήθειες κλονίζουν την αναπαράσταση αυτή και σχετικοποιούν τη θυματοποίηση του Ελληνισμού ελέγχονται ως εθνικά επιζήμιες και προβάλλονται ως ιστορικά ανακριβείς. Αντίστοιχα, εθνικά επιζήμιες θεωρούνται οι αλήθειες που αμφισβητούν την αγαστή και μονοδιάστατη σχέση του χριστιανισμού με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και της ορθοδοξίας με τον Ελληνισμό. Στη θέση τους, υπάρχει μία και μοναδική αλήθεια, αυτή της συνέχειας του ελληνοχριστιανικού πολιτισμού. Το Έθνος, αντίθετα από όσα υποστήριζε ο εθνικός του ποιητής, πρέπει, σύμφωνα με τους εθνικούς του ρήτορες, να μάθει να θεωρεί αληθινό ό, τι είναι εθνικό.

*Η Μαρία Ρεπούση είναι ιστορικός, αναπληρώτρια καθηγήτρια του ΑΠΘ.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

[Η «μόχη» για την Ιστορία συνεχίζεται. \(...ΚΟΣΜΟΣ...\)](#)